

Mátkerehketkovi deavdinbagadus

Maid oaččut gokčojuvvot?

Dus sáhtta leat vuoigatvuohta dárbbášlaš goluid gokčamii, go mátkkoštat ovdan ruoktot almmolaččat dohkkehuvvon dikšumii. Váldonjuolggadussan lea ahte pasieantamátkkit gokčojuvvojit standárdamáksomeriin juohke mátkkoštan kilomehtera nammii. Fertet leat mátkkoštan guhkit go 10 km goappáge guvlui, it ge sáhtán mátkkoštit almmolaš sáhtuin unnimusmáksomearrái. Jus leat mátkkoštan guhkit go 300 km, de gokčojuvvo mátki hálbimus almmolaš sáhtu vástideaddji olggosgoluin. Jus ležžet gažaldagat skovi deavdimii, de sáhtta ringet Pasientreiserii tlf. 05515.

Fuomáš ahte fertet sádde ohcamuša mañimustá 6 mánu mañná mátkki.

Oppalaččat

- Jus áiggut ohat oažžut gokčojuvvot mátkegoluid standárdamáksomeriin juohke mátkkoštan kilomehtera nammii, de deavddát dušše 1. siiddu.
- Jus áiggut ohat oažžut gokčojuvvot lassigoluid, de fertet maiddái deavdi skovi eará siidduid.
- Muite vuolláičállit skovi 1. siiddu vuolimužžii go leat deavdán dan.
- Fertet sáddet skovi ja vejolaš mildosiid poastan, ii fal e-poastan. Don fertet ieš máksit sáddengoluid, daid ii govčča Pasientreiserat.
- Jus galggat čállit ákkaid skovvá, de geavat 3. čuoggá dása. Jus lea menddo unnán sadji, de sáhtát čállit sierra árki.
- Jus leat mátkkoštan dikšui OUS olis, de deavdde dieđuid ággii (3. čuoggái). Jus lea menddo unnán sadji, de čále sierra árki.
- Pasieantamátkkiid máksomeriid mearrida Stuorradiggi. Don oainnát gustovaš máksomeriid bajilgova www.helsenorge.no:s.

1.1 Dán oassái čállá pasieantta dieđuid

Leaččat dal ieš leamaš pasieantan dahje leat mieđuštan pasieantta, de **ferde** dán oassái čállit **pasieantta** persondieđuid.

POASTANUMMAR JA POASTABÁIKI: Don čálát dušše poastanummara. Poastabáiki ohccojuvvo automáhtalaččat vuogádagas. Muite čállit stuorra bustávaiguin skovi deavddidettiin.

1.2 Kontto ja kontoeaiggáda dieđut

NAMMA: Dieđuid nama birra deavdá dušše dalle jus dat leat earalárganat go mat leat almmuhuvvon 1.1. čuoggás.

KONTONUMMAR: Čále kontonummara gosa ruđa galgá bidjat.

SUBMERÁDJÁ: Vuollil 100 kruvdnasaš supmit eai máksojuvvo. Jus sáddet mánga ohcamuša dan guđa mánu, ja submi šaddá oktiibuot unnimusat 100 kr, de máksojuvvo olles submi.

1.3 Dieđut dikšunbáikki birra

LAGAMUŠ BÁIKI: Váldonjuolggadussan lea ahte oaččut gokčojuvvot mátkegoluid lagamuš báikái gos fáallet divššu. Mii adno lagamuš báikin, lea sorjavaš dikšunvuogis. Eanaš háviid lea lagamuš dikšunbáiki iežat gieldda vuodđodearvvašvuodábálvalus. Lagamuš dikšunbáiki buohcciviesus dahje eará spesialistadearvvašvuodábálvalusas lea du iežat dearvvašvuodaregiovdna. Jus áiggut ohcat oažžut gokčojuvvot mátkkiid iežat gieldda dahje dearvvašvuodaregiovnna olggobealde, de mana 2.1. čuoggái.

DÁHTON: Jus dus leat leamaš máŋga seammalágan mátkki, de sáhtta mátkkoštanbeivviid čállit 1.3. čuoggái. Fuomáš ahte dáid ruvtuid sáhtta geavahit duššefal dalle jus mátkkit leat áibbas ovttaláganat.

ÁIGEMEARRI: Muite ahte fertet sáddet sisa ohcamuša maŋimustá 6 mánu maŋjá go ledjet divššus. Spiehkastat dán njuolggadusas lea dat jus don it sáhtán sáddet ohcamuša ovdal, dahje dearvvašvuodafitnodat attii dutnje boasttu dieđuid das goas galget sáddet ohcamuša. Jus nu leaš geavvan, de fertet bidjat mielddusin dikšu duođaštusa.

MÁTKKIT IEŠGUĐET DIKŠUNBÁIKKIIDE: Fertet deavdit skovi juohke dikšunbáikki nammii gosa leat mátkkoštan.

SEAMMALÁGAN MÁTKKIT: Go máŋgii leat leamaš seamma divššus seamma báikkis, de sáhtát bidjat sierra mielddusin bajilgova divššuin buot dáhtoniiguin. Fuomáš ahte gáibáduš oažžut máksot vuosttaš divššu mátkegoluid ii sáhte leat boarrásat go 6 mánu.

1.4 Dieđut mátkki birra

OVTTA GUVLUI DAHJE OVDAN RUOKTOT: Russe dán ruktui mo don mátkkoštit. Fuomáš ahte jus vulget čujuhusas dahje máhccet čujuhussii mii ii leat du álbmotregistrerejuvvon čujuhus, de fertet maddái deavdit 2.3. čuoggá.

MÁTKKI GUHKKODAT: Jus registreret mátkki mii lea badjel 300 km, de gokčojuvvo mátki hálbimus almmolaš sáhtu vástideaddji olggosgoluin.

2.1 Divššut iežat dearvvašvuodaregiovnna/gieldda olggobealde

MÁTKKI GOKČAN: Váldonjuolggadussan oaččut gokčojuvvot mátkki lagamuš báikái gos fáallet divššu iežat gielddas dahje regiovnna. Jus dus lea duođaštus dikšus ahte don fertejit mátkkoštit iežat regiovnna olggobeallai oažžut divššu, de sáhtát oažžut gokčojuvvot mátkki. Dát gusto maddái dalle jus dikšunbáiki lea friddja dikšunválljema ortnegis miele.

FRIDDJA DIKŠUNVÁLLJEN: Jus leat geavahan friddja dikšunválljema, de fertet fuomášit ahte fertet máksit eanet iežasoasi juohke mátkki nammii.

DUOĐAŠTUS: Don fertet bidjat mielddusin duođaštusa, jus du dikšu sáddii du iežat dearvvašvuodaregiovnna/gieldda olggobeallai.

LAGAMUŠ GEOGRÁFALAŠ BÁIKI: Fertet čállit ákka 3. čuoggái, jus dikšunbáiki lea lagamuš geográfalaččat, muhto iežat dearvvašvuodaregiovnna/gieldda olggobealde.

2.2 Mátkkit vuollil 10 kilomehtera / mátkkit báikkálaš unnimusmáksomearrái

Mátkkit vuollil 10 kilomehtera, ja mátkkit maid livčče sáhtán mátkkoštit báikkálaš unnimusmáksomearrái, dábálaččat eai gokčojuvvo. Sáhtát dattetge ohcat oažžut gokčojuvvot goluid dakkár mátkkiide jus dus lea duođaštus dasa ahte fertejit geavahit biilla/tákse mátkkis.

2.3 Mátkkit eará báikkis dahje báikái go álbmotregistrerejuvvon čujuhusas/čujuhussii

EARÁ ČJUJUHUS: Jus vulget eará čujuhusas go álbmotregistrerejuvvon čujuhusas, de čálát dan dása.

FIDNOVIHKI: Jus mátkkoštit dikšui fidnovigi geažil, de fertet bidjat mielddusin sihke NAV-mearrádusa ja dikšu duođaštusa dasa ahte ledjet divššus fidnovigi geažil.

VUORDDEKEAHTES DÁRBV DEARVVAŠVUOĐAVEAHHKÁI: Jus dus šattai vuorddekeahkes dárbu dearvvašvuodaveahkkái, de čálát ákka 3. čuoggái.

2.4 Fievrru lonuheapmi, lassigoluid registreren ja rekvirerejuvvon mátki

FIEVRRU LONUHEAPMI: Jus geavahit iešguđet fievruid iežat mátkkis, omd. oassi mátkkis lei biillain ja de togain, de sáhtát almmuhit fievrru dása. Jus dus lei rekvirerejuvvon mátki, de deavddát "rekvirerejuvvon" fievrru gieddái. Almmut dušše fievrru jus áiggut ohcat oažžut gokčojuvvot lassigoluid iešguđet fievruid.

ALMMOLAŠ SÁHTTU: Jus mátki lei vuollil 300 km, de it dárbbas bidjat mielddusin almmolaš sáhtu bileahtaid.

REKVIREREJUUVON MÁTKI: Jus oasi du mátkkis lei Pasientreiser ovdagihtii dingon ja máksán, de deavddát "rekvirerejuvvon mátki" fievrru ruktui.

FIEVRRU: Jus leat mátkkoštan máŋggain fievrruin, de fertet deavdit ovttá linnjá juohke fievrru nammii, omd. jus leat mátkkoštan sihke fearggain ja busiin.

LASSIGOLUT: Dus sáhtta leat vuogatvuohtha oažžut gokčojuvvot lassigoluid. Deavdde relevánta lassigoluid ruvtuid, ja muite bidjat mielddusin guitte/guittiid. Bommarasttildeami ja biikadeahkaid olggosgoluid it dárbbas duođaštit.

PARKEREN: Fertet bidjat mielddusin parkerengoluid guitte. Ii leat doarvái bidjat boahthinbileahta automáhtas. Jus dus ii leat guite, de sáhtát bidjat mielddusin kontočáláhusa.

2.5 Luvven iežasoasi máksimis

Dábáleamos lea máksit iežasoasi juohke mátkkis, muhto muhtumat leat luvvejuvvon máksimis dan. Dát olbmot leat:

- mieđušteaddji
- vuollil 16-jahkásaš mánát
- mátki iskat dahje dikšut fidnovigi dahje soahtevigi
- mátki iskat, dikšut dahje dárkkistit oppalaččat váralaš njoammudávdda
- mátki čálihuvvot sisa bákkolaš psyhkalaš dearvvašvuodasuodjalussii
- mátki bákkolaš psyhkalaš dearvvašvuodasuodjalussii ásakeahhtá ásahasas
- oapmahaččaid mátki mánáid ja nuoraid psykiátralaš poliklinihkkii mat devdet pasieantamátkeláhkaásahusa eavttuid 19. § b-bustávas
- mátki donorin leat transplantašuvnnas
- sirdin dearvvašvuodafitnodaga ásahasaid gaskkas

Jus pasieanta mátkkošta buohccivissui, guovllupsykiátralaš guovddáži dahje ásahussii mii fállá fágaidrasttideddji spesialiserejuvvon divššu gárrenmirkkogeavahepmái iežas ássanregionna olggobealde, de galgá pasieanta máksit divruduvvon iežasoasi. Pasieanta galgá dattetge máksit dábálaš iežasoasi juohke mátkki nammii jus dikšu addo lagamuš báikkis gos fállat dan, dahje jus regionála dearvvašvuodafitnodat ii fála dearvvašvuodaveahki pasieantta ássanregionnas.

2.6 Biebmu, idjadeapmi ja eará lassigolut

BIEBMU JA IDJADEAPMI: Dus lea vuoigatvuohta oažžut biebmuhtadusa jus leat leamaš ruovttus eret guhkit go 12 tiimma. Deavdde skovvá galle jándora mátkkoštít. Biebmogoluid guittiid it dárbaš bidjat mielddusin, go dát máksojuvvo fásta máksomeriid vuođu. Idjadanbuhtadus gokčojuvvo go dat lea dárbaš mátkkis. Fertet duođaštit idjadangoluid. Priváhta idjadeapmi ii gokčojuvvo. Biebmo- ja idjadangolut go pasieanta lea buohcciviesus, eai gokčojuvvo. Dát gusto maiddái mieđušteaddjái. Pasieantan sáhtát válljet idjadit dikšunbáikkis dan sadjái go vuolgit ruoktot divššuid gaskkas. Dalle oaččut gokčojuvvot biebmo- ja idjadangoluid seamma olu go mávssásii johtit ovdan ruoktot. Jus dus leat leamaš dakkár golud, de fertet dáid čilget 3. čuoggás. Dás almmuhat maiddái mátkbeivviid.

MASSON BARGODIENAS: Jus leat leamaš fidnovigi divššus, de sáhtá dus leat vuoigatvuohta oažžut gokčojuvvot masson bargodietnasa erenoamáš njuolggadusaid vuođu. Deavdde skovvá galle tiimma ozat oažžut gokčojuvvot, ja ohcamuš árvoštallojuvvo njuolggadusaid ja máksomeriid vuođu maid Stuorradiggi lea mearridan.

EARÁ DILÁLAŠVUOĐAT: Erenoamáš dilálašvuođain sáhtá ohcat oažžut gokčojuvvot goluid biilla buhtisteapmái, mátkedáviriid sáddemii dahje tiimmaide masson bargodietnasiin fidnovigi divššu oktavuodas.

2.7 Permišuvdnamátki ja mátki kursii ja oahpahallamii

PERMIŠUVDNAMÁTKI: Heaggaváralaš dávdda oktavuodas sáhtá pasieanttain vuoigatvuohta oažžut gokčojuvvot mátkegoluid buohcciviessoássama permišuvnna oktavuodas. Dikšu doavttir ferte duođaštit ahte pasieanttas lea heaggaváralaš dávda.

KURSA JA OAHPAHALLAN: Lagaš oapmahaččain lea vuoigatvuohta oažžut gokčojuvvot mátkegoluid kurssaide dahje oahpahallamii dearvvašvuodáasahusa olis, eaktun lea ahte kurssas dahje oahpahallamis lea medisiinnalaš dahje divssolaš sisdoallu, kursasearvan lea dárbašlaš čuovvolit pasieantta ja pasieanta lea badjel 18 jagi boaris. Mátki gokčojuvvo seamma njuolggadusaid vuođu go pasieanttaide. Dákkár mátkkiide sáhtá ohcat buhtadusa ovttá mátkái juohke vahkus.

2.8 Mieđušteaddji/oapmahaš/fuolaheaddji

Dán čuoggás skovis lea dus vihtta válljemuša. Sáhtá válljet dušše ovttá.

OZAN PASIEANTAN JA ÁIGGUN OHCAT OAŽŽUT GOKČOJUUVVOT MIEĐUŠTEADDJI GOLUID: Russe jus leat leamaš pasieanta ja divššus, ja dus lei dárbaš mieđušteaddjái. Fertet bidjat mielddusin duođaštusa dikšus das ahte dárbašit mieđušteaddji mátkkis. Vuollil 18-jahkásaš mánát eai dárbaš mieđušteaddjidođaštusa. Go ozat pasieantan, de it dárbaš bidjat boahnduođaštusa mielddusin.

OZAN VUOLLIL 12-JAHKÁSAŠ MÁNÁ FUOLAHEADDJIN: Russe jus leat vuollil 12-jahkásaš máná fuolaheaddji, ja mánná lea ožžon divššu. Russe sihke dalle go leat leamaš mieđušteaddjin mátkkis, ja jus mánná lea okto mátkkoštan dikšui. Go ozat vuollil 12-jahkásaš máná fuolaheaddjinn, de it dárbaš bidjat boahnduođaštusa mielddusin.

OZAN OAPMAHAŽŽAN: Russe jus leat lagaš oapmahaš ja leat mátkkoštan ovttá dáin dilálašvuođain:

- mánát (vuolli 14 jagi) geat mátkkoštít fuolaheaddji lusa geas lea heaggaváralaš dávda ja guhte lea leamaš buohcciviesus unnimustá guokte vahku, ii ge sáhte vuolgit ruoktot (gusto ovttá mátkái vahkus)
- oapmahaš gii mátkkošta mánáid ja nuoraid psykiátralaš poliklinihkkii
- oapmahaš guhte mátkkošta gealboguovddážiid olbmuid várás geain leat hárvanaš diagnosat
- oapmahaš guhte lea leamaš dearvvašvuodafitnodaga lágidan kurssas mii lea dárbašlaš pasieantta čuovvoleapmái

Go ozat lagaš oapmahažžan, de fertet bidjat boahnduođaštusa dikšus mielddusin.

OZAN MIEĐUŠTEADDJIN: Russe jus leat mieđuštan gean nu pasieantamátkkis. Fertet bidjat duođaštus dikšus mielddusin ahte pasieanta dárbbasii mieđušteaddji. Jus don ozat mieđušteaddjin okto, it ge ovttas pasieanttain, de fertet bidjat mielddusin duođaštusa dikšus ahte pasieanta lea leamaš divššus. Mieđušteaddji fievrologut gokčojuvvojit dušše jus lea geavahan almmolaš sáhtu. Bija guitte mielddusin dasa ahte pasieanta ja mieđušteaddji mátkkošteigga ovttas kollektiivvalaččat. Dalle sáhttiebeahhti oažžut gokčojuvvot guokte standárdamáksomeari. Váldonjuolggadussan gokčojuvvojit golut ovttá mieđušteaddjái. Sáhtát ohcat oažžut gokčojuvvot guokte mieđušteaddji jus dus lea duođaštus dikšus ahte dasa lei dárbu. Dasa lassin gokčojuvvojit golut guovtti mieđušteaddjái go fuolaheaddjit mátkkoštit duođalaččat buohcci mánáin ovdan ruoktot buohccivissui. Jus ledje guokte mieđušteaddji mátkkis, de fertebeahhti deavdit dieđuid 2. mieđušteaddji birra sierra árkkas.

OZAN GASKAL 12- JA 18-JAHKÁSAŠ OLBMO FUOLAHEADDJIN: Russe jus leat gaskal 12- ja 18-jahkásaš máná fuolaheaddji, ja máná lea leamaš divššus. Don russet sihke go leat leamaš mieđušteaddjin mátkkis, ja jus máná mátkkoštii okto dikšui. Go ozat gaskal 12- ja 18-jahkásaš máná fuolaheaddjin, de fertet bidjat mielddusin boahinduođaštusa dikšus.

2.9 Dieđut mieđušteaddji/oapmahačča/fuolaheaddji birra

Jus ozat mieđušteaddjin, oapmahažžan dahje fuolaheaddjin nugo čilgejuvvon 2.8. čuoggás, de deavddát persondieđuid dása.

2.10 Buohccivissui čálihuuvon mánáid váhnemat

Jus don váhnemin ozat oažžut gokčojuvvot mátkki go máná lea buohccivissui čálihuuvon, de almmut mátkki siva dása. Deavdde ja almmut mátkki siva jus ozat oažžut gokčojuvvot mátkki fuolaheaddjin, go máná ii mátkkoštan duinna.

2.11 Dieđut mieđušteaddji mátkki birra

Jus mieđušteaddjis ja pasieanttas lei seammalágan mátki, de it dárbbas deavdit mátkki guhkkodaga, fievruid lonuheapmi ja lassigoluid.

FIEVRRUID LONUHEAPMI: Dieđuid fievruid lonuheami birra deavdá dušše dalle jus áigu ohcat oažžut gokčojuvvot fievruid lassigoluid.

2.12 Mieđušteaddji biebmu, idjadepmi ja eará lassigolut

PASIEANTTA LASSIGOLUID DUOĐAŠTUSAT: Pasieantta dikšu ferte duođaštit mieđušteaddjidárbbu mátkkis medisiinnalaš dahje divššolaš sivaidd geažil. Dán duođaštusa bidjá ohcamuša mielddusin. Jus ohccojuvvo oažžut gokčot idjadangoluid, de ferte goluid guittiid bidjat ohcamuša mielddusin.

Mieđušteaddji fievro-, biebmo- ja idjadangolot gokčojuvvojit njuolggadusaid vuodul mat gustojit pasientii.

MIEĐUŠTEADDJI MASSON BARGODIENAS: Jus áiggut ohcat masson bargodietnasa/goluid láigohuvvon veahkkái, de fertet dán duođaštit. Duođaštus ferte čájehit galle tiimma mieđušteaddjis lea gesson bálká / mieđušteaddji lea máksán láigohuvvon veahkis, ja supmi mii lea gesson/máksón. Dát gokčojuvvo fásta máksomeriid vuodul. Muite ahte masson bargodietnasa duođaštusa bargoadis/rehketdoallis ferte bidjat mielddusin. Sáhtát ohcat oažžut gokčojuvvot mieđušteaddji masson bargodietnasa go bijat sierra árkka ohcamuša mielddusin.

3. Ágga dahje eará dieđut

Geavat dán ruvttu jus leat deavdán dieđuid mat gáibidit ákka, dahje eará lassedieđuid.

Jus dus ii leat doarvái sadji, de sáhtát deavdit dieđuid sierra árkii.

Eanet dieđut?

Háliidat go eanet dieđuid? Geahča lálkaásahusa FOR-2015-06-25-793: Pasieantamátkelálkaásahus

Váldde oktavuoda Pasientreiseriin tlf. 05515, dahje loga eanet www.helsenorge.no:s.